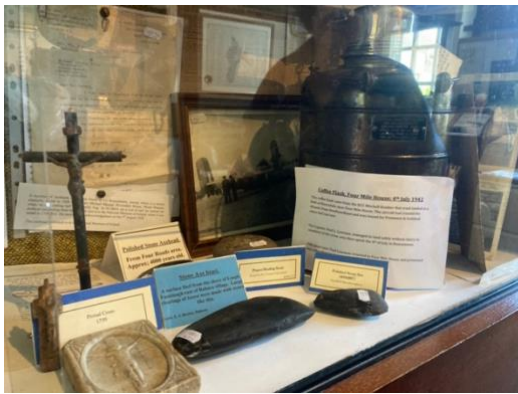

Museum Roscommon

Echo's in Klei en Licht

Een poëtische beschouwing over kunst, mythe en het landschap van Ierland

2024

Ik verblijf op de artist-in-residenceplek Polranny Pirates – een plek gehuld in de magie van oude verhalen en ruige natuur, de perfecte uitvalsbasis voor mijn projecten. De reis begon op de ferry van Cherbourg naar Rosslare. Met mijn oude Dacia Logan reed ik via B-wegen door het Franse platteland naar Cherbourg. Zodra ik de Franse grens passeerde, overviel me een gevoel van vrijheid. Het warme, zachte weer kalmeerde me, en ik dacht aan de zomers met Renée.

Om me niet te hoeven haasten, bracht ik een nacht door in een chambre d'hôtes bij Rouen, waar ik in de verte de roep van een uil hoorde. Ruim op tijd arriveerde ik de volgende dag in Cherbourg, na de landwegen verkend te hebben. De zee was kalm. Een paar uur later zat ik op het dek van de ferry, terwijl we de haven uitvoeren en de zon langzaam achter de horizon verdween. De zachte deining van de Noordzee wiegde me, en ik vroeg me af wat deze tocht zou brengen. Wat me te wachten stond, zou mijn stoutste vermoedens overtreffen.

De volgende middag kwamen we aan land. Wederom reed ik alleen over landwegen — mijn doel was om schuin door te steken naar Achill Island. Na twee tussenstops kwam ik rond zes uur aan bij mijn logeerplek. De ochtend begon al magisch, met een gebed uitgesproken door de gastheer van mijn chambre d'hôtes. Ik had online geboekt bij een bekende firma, maar nergens stond vermeld dat ik bij een Jehova-familie zou logeren. Er bleek een hele Belgische enclave van Jehova's te wonen in Midden-Ierland.

Later die dag bezocht ik de Cregg Dolmen. Deze neolithische graftombe staat op een heuvel, omgeven door groene velden en bruine stieren. Het voelde als een tijdloos gebeuren. De reusachtige keien lagen ogenschijnlijk onaangedaan op elkaar gestapeld, klaar voor het ritueel. De vluchtigheid van ons aardse bestaan loste op bij de aanblik van de dolmen. Hier, te midden van groene velden en bruine stieren, voelde ik een diepe resonantie met de onzichtbare krachten die de aarde vormden. Het was een besef van waarde, van betekenis, en een oeroude liefde die door alles heen leek te stromen. De vluchtigheid van ons aardse bestaan doet me verlangen naar de tastbaarheid van het oude.

Wetend dat er onzichtbare krachten werkzaam zijn — energieën die met ons spelen, naar gelang het noodlot haar willekeur in toom houdt, en de liefde kan stromen.

Mijn volgende doel: het kleine museum in Roscommon. Het was de steen zelf, eerder die middag in een vitrinekast, die mijn aandacht had getrokken. Verzonken in gedachten raakte ik onverwacht in gesprek met Marian, de conservator. Haar aanstekelijke passie voor geschiedenis ontketende al snel een levendige uitwisseling over prehistorische culturen en mythische verhalen. Ik vroeg haar naar haar persoonlijke band met het landschap, naar de wereld van de druïden, en naar haar favoriete vondsten uit de collectie.

'Now you are connected with the past,' zei ze, nadat ze een stenen bijlkoop uit de vitrine had gehaald. Plotseling ging ze op zoek naar het sleuteltje. Ze vroeg of ik de steen wilde vasthouden — iets wat ze nooit eerder voor een bezoeker had gedaan. Diverse laadjes werden opengetrokken, en het duurde even voordat ze het kleine sleuteltje van de houten schuifkast vond. De steen — donker, glad, antracietkleurig — was gevonden aan de oever van Lough Funsinagh, een seizoensmeer. Haar ogen straalden iets vastberadens uit. Ze leek zichzelf ook te verrassen.

Diezelfde avond arriveerde ik bij *The Folly*. Tot mijn verrassing was Peti, een van de 'piraten', nog aanwezig.

Ze keek me verbaasd aan. "Jij durft," zei ze, "na wat er twee jaar geleden gebeurde met dat huis." Ik glimlachte. "Renée wilde dat ik terug zou komen.

Ze was geraakt door mijn verhalen over de magie van dit land.

Eigenlijk had zij deze reis voor ons beiden geboekt, nog voor haar overlijden.

Ze zei: 'Als jij gaat, ben ik erbij.'

Renée had ook nog iets anders laten weten. Aan de helderziende Georges Puig, afgelopen februari, vertelde ze dat ik op deze reis beschermd zou worden door een fee — en dat ze zelf mee zou reizen, op haar eigen manier.

We worden samen verwelkomd.

Al snel neemt Peti me mee in haar verhalen over de streek. Ze vertelt over ruige, onbekende kusten in het noorden, en over de seizoensmeren van Clare Island — soms zijn het er dertien, soms elf, afhankelijk van hoeveel ervan zijn drooggevalen. Men noemt ze ook wel de zwarte meren, vanwege hun bodem van turf.

We praten over het landschap, dat doordrenkt lijkt van magie. Over oude rituelen van vóór de christelijke feestdagen, toen men nog leefde met de ritmes van planeten en seizoenen.

Peti vertelt over Brigid — de bijenfee, de druïdesse — een figuur die ook in mijn projecten een rol speelt, als symbool van heling en verbondenheid.

We drinken koffie. Peti belooft dat ze over een week terugkomt. Dan neemt ze me mee naar een Writers-event op het eiland.

Ik stook de kachel hoog op met turf, kolen en hout dat ligt opgestapeld naast het huis. Vanuit de keuken zie ik de oude essenboom. Het voelt vertrouwd om weer hier te zijn.

Voor zonsondergang wandel ik door de wilde tuin, naar het veenmoeras waar witte veenpluimen me tegemoet wuiven.

Sculptuur *Eenling*

Materiaal: Essenhout. Omtrek (midden): 150 cm. Diameter: 47,5 cm. Lengte: 90 cm.

Daarachter ligt de oceaanaai, links omsloten door de berg van Achill Island. Wanneer ik terugkom is de kamer behaaglijk warm. Ik laat de wonderlijke dag aan me voorbijtrekken. Ik denk aan de steen die ik vasthield en kijk op mijn mobiel naar de foto die Marian van mij en de steen maakte.

Met dit soort stenen werden open plekken in oerbossen geslagen. Men schat dat hij acht- tot vijftienduizend jaar oud is. Lough Funsinagh betekent 'meer van de es'.

Ik moet denken aan mijn sculptuur *Eenling*, gemaakt uit essenhout.

De kachel brandt. Door wolken omringd lijkt de zomer ver weg.

Later denk ik aan thuis. Aan Toto, mijn kat, die soms ligt te slapen boven op *Eenling*, het eivormige beeld van essenhout. Alsof hij daar waakt, zachtjes dromend onder het ritme van een andere tijd.

Een paar uur later ga ik naar bed. Ik laat het licht nog even aan. Mijn blik glijdt over de boeken in Arabisch, Engels en Nederlands die uitgestald staan in de kast. De takken van de eikenboom tikken zachtjes tegen het grote raam waar mijn bed naast staat.

Wat volgt, speelt zich af in een andere laag van werkelijkheid.

In de stilte van de nacht ontrolt zich een reis — niet alleen door tijd en ruimte, maar ook door innerlijke landschappen, herinneringen en kosmische beelden. Droom en werkelijkheid beginnen in elkaar te vloeien.

De vuursteen wordt gids, het landschap een portaal, en mijn sculptuur en eilandenprojecten groeien uit tot levende symbolen.

Wat ik beleef in het duister van de nacht, vormt de kern van de drie magisch-realistische hoofdstukken *Now You're Connected to the Past* — die de grenzen tussen werkelijkheid en mythe opheffen, en waarmee ik mijn autobiografie afsluit.

Hier begint het visioen. De roep van de steen. Begeleid door de korte film *In Search of a Hidden Now*: een filmgedicht als sluitstuk van deze autobiografie. De filmopnamen zijn gemaakt op Inishkea, een verlaten eiland dat ik per boot bereikte.

Iniskhea

Met Sean Lavelle aan het roer voelden we de kracht van de Atlantische Oceaan. De wind, het veranderende licht, en zelfs de meeuwen die me aanvielen, benadrukten hoe levend en dynamisch dit landschap was met haar megalitisch verleden. Op de terugweg werden we begeleid door een speelse school dolfijnen, die ons met hun sierlijke sprongen een onvergetelijk afscheid gaven. Met mijn camera legde ik de rauwe pracht vast, een ode aan de tijdloosheid.

Nphin Secret Cave

Een onvergetelijke ervaring.

We spraken af bij de Shramore Church, waar een bord de woorden droeg: *Maria – Mother of the Universe*. Michel kwam niet alleen, maar stapte met Molly in de auto — een vrouw met een achtergrond in wildlife-ecologie, door een stamoudste in Montana ooit ‘Little Grandmother’ genoemd.

Onderweg zong Michel als een jongen die de bergen in mocht. Vol vuur vertelde hij over de begroeiing: mossen, planten, en hoe ze elk hun plek vonden in het grotere geheel. De tocht vroeg om oplettendheid — zompige gronden, verborgen gaten, stenen. Maar de uitzichten... die waren adembenemend. Alleen natuur, geen spoor van de westerse wereld.

Na ruim twee uur klimmen, gevolgd door een half uur klauteren langs steile rotsen, vroeg ik meermaals: “Hoe ver nog, Michel?” — zoals een kind dat haar ouders niet kan bijhouden. Hij antwoordde stevast met een glimlach en een grap. Mijn benen hielden zich kranig, maar mijn hart bonsde.

We bereikten een grote boulder met een smalle doorgang. Plat op de buik, steun zoeken met het linkerbeen, en langzaam naar beneden glijden — een verborgen kamer in het donker. Mijn hoofdlamp, Michels zaklamp en Molly’s iPhone verlichtten de ruimte.

Wat ik daar voelde, was onbeschrijfelijk. In die stille, donkere diepte werd de abstracte notie van

eenheid plotseling tastbaar. De vochtigheid van de steen, de geur van de aarde, de stilte die alle geluid leek op te slokken – het was alsof de tijd zelf stilstond en ik even deel uitmaakte van iets veel groters. Michael vertelde over zijn eerste ontdekking van deze plek, geleid door jarenlange tochten door het gebied — en uiteindelijk door een vos. Zijn vader had hem geleerd te luisteren naar de taal van de bergen, de dieren, de bomen.

In de grot lagen botresten van twaalf mensen, tussen de 5600 en 4400 jaar oud — familie van elkaar, begraven zonder kleding. Rondom de lichamen lag wit marmer, bedoeld om geuren te neutraliseren en de overledenen te beschermen. Na een jaar werden de grotere botten verplaatst; schedels werden gebarsten, zodat de ziel verder kon reizen. Ook werd er houtskool gevonden van zo'n 8000 jaar oud.

De botten zijn overgebracht naar het Nationaal Museum van Ierland — te kwetsbaar om te tonen.

Ik kon er slechts even filmen. [The Magical Discovery of Michaël Chambers in Nephin Mountain-SD 480p Duration: 5:11 min.](#)

Twee keer liet ik me betoveren door de Cathedral Rock

Langs de voet van de Minaun Cliffs, waar de oceaan zucht tegen het land, ontdekte ik een natuurlijke kathedraal van steen — een plek waar tijd zich niet in dagen maar in lagen laat lezen. Ik stond daar alleen, omringd door wanden die als opengeslagen boeken hun geologische verhalen lieten zien. Zeven foto's maakte ik, zeven stille getuigen van wat zich diep onder onze voeten heeft voltrokken.

De rotsen toonden zich in kleuren die leken op vervaagde fresco's: oker, roest, leigrijs, dieppaars — het palet van mineralen, gevormd door hitte, druk en eeuwenlange verwerking. In sommige lagen zag ik de sporen van beweging, van vouwen en breuken die leken te ademen; alsof de aarde zelf ooit sidderde van een innerlijke storm.

Deze gesteenten behoren tot het Dalradian-complex — oeroud, ontstaan in een tijd toen Ierland nog deel uitmaakte van een ander continent. Onder druk van het Caledonisch gebergte werden zand, klei en modder getransformeerd tot leisteen, schist en kwartsiet. Wat ik daar zag was dus niet slechts landschap, maar een archief van transformatie.

Wat me trof, was hoe levendig het voelde — alsof ik in een oude huid keek waarin het leven nog nazinderde. Misschien was het de zilte lucht, of het ruisen van de wind tussen de wanden, maar ik voelde me opgenomen in een groter een groter, geologisch ritme.

En terwijl ik keek, dacht ik aan de stenen in de meren van Midden-Ierland — gladgeslepen brokken in helder water, stilliggend tussen waterplanten en schaduw. Ook zij zijn gevormd door tijd en stroming, door gletsjers gedragen, door water gewiegd.

Het zou kunnen dat een steen van deze klif ooit de reis naar het binnenland heeft gemaakt, als herinnering aan zee en diepte.

Deze zeven foto's zijn geen illustraties, maar openingen — vensters waardoor je kunt luisteren naar de stem van de aarde. In elke ader, elk kleurverloop, woont een echo van wat was.

En misschien ook: een fluistering van wat nog komt.

Drumlins, Clew Bay

De dag voor mijn vertrek uit 'Villa Kakelbont' begeef ik mij aan boord van de boot van Mary Gavin. In alle vroegte varen we uit, kort nadat er een ring in het motorblok is vervangen. De golfslag en het bewolkte weer werken niet mee voor de filmopnamen met mijn fotofilmcamera, de GH6. Toch lukt het me enkele drumlins vast te leggen.

We varen richting het eiland dat ooit werd gekocht door John Lennon en Yoko Ono — een plek waar ze kortstondig een idylle beleefden, samen met een kleine gemeenschap.

Onderweg trekt een drumlin die bekendstaat als de 'zeehondendrumlin' veel aandacht: als een rustende gestalte rijst hij op uit het water, als wachtpost tussen droom en werkelijkheid. Alles voelt als een puzzel die langzaam samenkomt, geleid door onzichtbare krachten.

Deze reis was niet alleen een fysieke tocht, maar een innerlijke pelgrimage, een diepe verbinding met de verhalen van het verleden en de energieën die ons vormen. Langs de ruige kusten van Ierland en in de verborgen dieptes van Nephin Mountain ontsloten zich nieuwe lagen van betekenis.

Mijn verblijf in Polranny, de confrontatie met het landschap, de oude stenen en de verhalen van de Druiden verrijkten mijn werk, maar ook mijn manier van waarnemen.

Deze reis vormt een brug tussen persoonlijke ervaring en mijn artistieke opdracht: de verbondenheid met natuur en verleden opnieuw gestalte geven.

Afsluiting en een nieuw begin...

Bezoek aan Hill of Tara, Knowth en Newgrange waarmee ik mijn reis afsluit.

2025

In de verborgen kamers van Newgrange begint een nieuw avontuur, waar ik meer hoop te horen over de *Tuatha Dé Danann*, via de auteur en gids Anthony Murphy.

Dit essay vormt een tastbare laag binnen mijn doorlopend kunstproject *A Swarm of Drumlins: The Power of the Gold of the Earth, Islands of Honey & Clay*. Het project is een poëtische, ecologische en spirituele verkenning van drumlins — heuvelachtige, door gletsjers gevormde landschappen — en hun resonantie als symbolen van tijd, herinnering en transformatie. Drumlins worden gezien als ‘eilanden van klei’, gevormd door aarde en beweging, net als wijzelf.

A swarm of drumlins is a swarm of life — slow, still, carried by earth and enlivened by the golden light of the bee.

In dit werk komen geologie, mythe en bijenwijsheid samen. Ik heb 366 kleine eilandjes van klei geboetseerd, elk bedekt met een dunne laag bijenwas. Eén extra eiland — voor de schrikkelidag — markeert de Keltische overtuiging dat in zo’n jaar de sluier tussen werelden dunner is. Samen vormen deze eilanden een zwerm: een zwerm van tijd, bewustzijn en herinnering.

De sculpturen vormen samen een archipel van verbondenheid in wording. Elk eilandje — geboetseerd uit klei en omhuld met een mantel van bijenwas — draagt de echo van een plek, een gedachte, een droom. Zoals druppels was het licht in zich dragen, zo bewaren deze eilandjes het geheugen van aarde en tijd. Misschien zal ik de installatie filmen bij laag water, in de zilte klei aan de gebroken dijk — op dat overgangspunt waar steen en klei elkaar ontmoeten en de bijen op stal

gaan, terwijl de avondzon het landschap zacht beschildert. Ze verwijzen naar de cyclus van de seizoenen, de adem van de elementen, en het stille samenspel tussen mens, natuur en kosmos.

In juni keer ik terug naar ‘mijn’ geliefde Piratennest — een plek die me telkens weer uitnodigt tot verdieping en verstillung. Tijdens dit verblijf hoop ik te werken aan de laatste twee hoofdstukken van mijn autobiografie. Daarmee zal het geheel bestaan uit 33 hoofdstukken, vergezeld van een middellange en een paar korte poëtische video’s, poëzie en fotografie. Ook hoop ik nieuwe filmopnamen te maken van wat zich onderweg aandient — in het landschap, in het licht, in het onverwachte. Na deze afronding zal ik op zoek gaan naar een uitgever of literair agent, om dit samengestelde levenswerk een passende bedding te geven.

Het is een organisch gegroeid werk geworden — een samenkomst van leven, kunst en reflectie. En ik zie ernaar uit om opnieuw in de stilte, de ruigheid en de gastvrijheid van Polranny te mogen verblijven. Een plek die voelt als een poort tussen werelden.

Mei, 2025

Ingrid van de Linde